

Minulost, která nesmí zůstat zapomenuta.

NOC TISÍCE HVEZD

 metafora

Andrea Yaryura Clark

O otcově studentském životě jsem příliš nepřemýšlela, ale Graceiny poznámky mě přiměly k zamyšlení: Jaký byl jako mladý muž?

„Grace se zasekla v minulosti,“ hájil se táta.

„Některým lidem se to stalo... nedokázali se pohnout dál. Mně se to podařilo. To je všechno.“

„Ale když řekla, že díky tobě byly ušetřeny lidské životy,“ ozvala jsem se, „co tím myslela?“

Nestávalo se často, že bych sklidila jeden z otcových káravých pohledů – těch, kterými obdařil hospodyně, když nebyla pořádně vyžehlená košile nebo když nebyla káva připravena podle jeho představ. Ale když na mě vzápětí promluvil, byl jeho tón mírný: „Je to dávná historie, miláčku.“

„Poutavý příběh z období, které mnohým čtenářům možná není vůbec známé. Tragické a dojemné vyprávění o generačním traumatu.“

– Booklist

„Tento román vrhá světlo na temnou kapitolu argentinských dějin, na dopady nejhorší diktatury v zemi a její důsledky pro ty, kteří zůstali ponecháni napospas, i pro ty, kteří přežili.“

– Greer Hendricksová,
bestsellerová autorka

Andrea Yaryura Clark

NOC TISÍCE HVĚZD

Andrea Yaryura Clark

NOC TISÍCE HVĚZD

přeložila Zdenka Lišková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

On a Night of a Thousand Stars

© 2022 by Andrea Yaryura Clark

Published by Grand Central Publishing, New York, USA

Translation © Zdenka Lišková, 2023

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2023

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-742-9 (ePub)

ISBN 978-80-7625-741-2 (pdf)

ISBN 978-80-7625-267-7 (print)

Mé matce

KAPITOLA 1

červenec 1998

STÁLA JSEM KOUSEK OD HŘIŠTĚ a pozorovala svého otce, Santiaga Larreu, jak na svém koni mocně cválá po boku jednoho ze soupeřů. Na tribunách Southampton Polo Clubu bylo dost místa, ale podobně jako manželky a přátelé hráčů jsem dávala přednost pohledu z úrovně země, kde jsem cítila dusot kopyt, údery pátky o míč a vůni hlíny a trávy. Za hřištěm se rozprostíral výhled na husté lesy, které jako by s každým dalším rokem řídly, protože bohatí Newyorčané dál zaplňovali veškerou volnou plochu a prostor na jižní vidlici Long Islandu obrovskými letními sídly.

Přišla jsem pozdě, a tak jsem se podívala na výsledkovou tabuli. Zápas byl nerozhodně. Tátův tým hostil několik hráčů, které pozval ze své rodné Argentiny. Angažmá na jednu sezónu v týmu Santiaga Larrey v Hamptons bylo příležitostí, které by málokterý argentinský hráč póla odolal. Tátu jeho krajané obdivovali nejen proto, že byl špičkovým amatérským hráčem póla, ale taky pro celá desetiletí úspěchů v pozici investora na Wall Street, kde proslul svou schopností předvídat a zároveň manévrovat v opakujících se regionálních krizích.

Soupeř se pokusil zaháknout tátovu pátku, ale ten pohyb způsobil, že jeho pony klopýtl, a otec mohl vyrazit vpřed.

Spoluhráč mu hbitě přiřukl míč do cesty. Otec pobídnul svého oblíbeného pólo ponyho Charlieho a naklonil se doprava, aby mohl odpálit míč dozadu, přičemž jeho trup zaujal téměř rovnoběžnou polohu se zemí. Pálkou poslal míč přímo do branky.

O několik vteřin později zazvonil zvonek, což znamenalo konec poslední čáky a tím i zápasu. Táta se usadil zpátky v sedle a poplácal Charlieho po krku, zatímco jeho spoluhráči klusali v kruhu kolem svého kapitána a vysoko nad hlavami Źukali pálkami o sebe.

Hráči tátova týmu odjeli ke stanu na konci hřiště, který byl vybaven skládacími židlemi a velkou bílou lednicí s chlazenými nápoji. Táta sesedl a otočil se na mámu, která právě opustila hlouček přítelkyň, aby se k němu připojila. Shromážděné dámy si pro tuto příležitost oblékly své nejlepší pólo oblečení, tvořící přehlídku od pestrobarevných volánkových šatů a klobouků značky Jacquemus až po bolerka. Máma zvolila dlouhé, nebesky modré letní šaty a espadrilky.

„Lilo, viděla jsi ten poslední úder?“ zeptal se táta mámy. „Bylo to neuvěřitelně těsné, ale zvládli jsme to, vidě, Charlie?“ Pohládl koně na nozdřách. Jako obvykle si svého nejlepšího ponyho šetřil na rozhodující okamžiky závěrečné čáky. Z Charlieho kapal pot a táta předal otěže jednomu z pomocníků.

„Hrál jsi velmi dobře, můj drahý. Jako vždy,“ řekla máma a podala mu sklenici ledového čaje. Táta se dlouze napil.

Zvedla jsem svou víkendovou tašku a vešla do stanu. Oba se otočili, aby mě přivítali, ale mámin úsměv lehce opadl, když si všimla, že pro tuto příležitost nejsem vhodně oblečená. Obvykle bylo dostačující přijít na zápas póla v džínách a tričku, ale ne na velký charitativní turnaj, jaký se hrál tento víkend. Pro ženy byly normou dlouhé sukně nebo šaty pod kolena, zatímco muži nosili khaki kalhoty, košile a saka. Rozhodla jsem se ignorovat její zamračený výraz a vtiskla jsem jí polibek na přivítanou.

„Kde vězíš, miláčku?“ zeptal se táta, otřel si zpocené čelo jezdeckou rukavicí a taky mě políbil. „Mysleli jsme, že přijedeš už včera.“ S otcem ani nehnulo, že mě vidí v roztrhaných riflích. Bylo by mu jedno, kdybych se tam objevila v teplácích. Vždycky byl šťastný, že vidí své jediné dítě.

Usmála jsem se na něj. „Ujel mi přípoj, ale stihla jsem poslední vlak. Byl jsi skvělý!“ Bylo léto před mým posledním rokem na vysoké a já bydlela s kamarádkou Emily v podnájmu v brooklynské čtvrti Park Slope. Expresní vlaky do Hamptons z nádraží Atlantic Terminal jezdily zřídka, dokonce i na vrcholu letní sezóny.

Uvolněnou chůzí s nohama lehce do o, což byl důsledek ježdění na koni od raného dětství, se k nám blížil Juan Godoy, jeden z tátových hráčů.

„Hola, Palomo, konečně jsi tady!“ zaradoval se Juan s výrazným přízvukem a odepnul si podbradní pásek na jezdecké přilbě. Špinavě blond vlasy mu zůstaly přilepené ke zpocenému čelu.

„Ahoj, Juane,“ pozdravila jsem ho s úsměvem. „Vždyť víš, že chodím jenom na jednu takovou akci za sezónu. A to pouze kvůli tátovi.“

Když jsem se s Juanem o několik týdnů dříve poprvé setkala v našem domě na Manhattanu, taky ignoroval nevyšlouný dress code pro slavnostní večeři a přišel v úzkých džínách a bílém tričku, které doplnil béžovým lněným sákem. Většinu večera se bavil s jistou argentinskou herečkou. Ta právě ve městě propagovala film, který natočila s čestným hostem, známým španělským režisérem. Proto mě překvapilo, když mě Juan na konci večírku vyhledal a zeptal se, jestli bych ho neprovedla po Central Parku. Sluncem vyšisované vlasy mu padaly do medově hnědých očí, které upřeně hleděly do mých. Svou odpověď jsem z nich vyčetla dřív, než jsem ji vyslovila.

„Dobrá hra, Juane,“ pochválil ho můj otec, stále rozjařený z jejich výkonu na hřišti.

„Byla to úžasná sezóna,“ zhodnotil Juan. „Jsem vám za možnost hrát ve vašem týmu neskonale vděčný.“

„Přijdete dnes večer na oslavu?“ ujišťovala se máma.

„Bude mi potěšením strávit večer ve společnosti dam z Larreova domu,“ odvětil Juan a zlehka se dotkl mého ramene. „Půjdeš se mnou zkontrolovat koně?“ Hráči póla si na zápas obvykle berou nejméně osm poníků. Každá ze šesti čak sice trvá pouhých sedm minut, ale i to je dost dlouhá doba na to, aby se pony, který nepřetržitě cválá po celé délce třísetmetrového hřiště, vyčerpal.

Hostující poníky už nakládali do přívěsů, zatímco táta a jeho tým měli k dispozici stáje v areálu klubu. Zvedla jsem tašku, ale Juan se hned nabídl, že mi ji vezme. Toto rytířské gesto bylo dalším znakem, který ho odlišoval od většiny mužů, s nimiž jsem do té doby chodila. Nemyslela jsem si, že s ním zůstanu navěky, a přestože jemu táhlo na třicet a byl o sedm let starší, měla jsem dojem, že on to vnímá stejně. Náš románek nám zkrátka poskytl úlevu od letní nudy v New Yorku.

„Chyběla jsi mi,“ řekl a vzal mě za ruku. „Včera u večeře mi bylo smutno. Ani ses nepřišla podívat na zápasy začátkem týdne. Jsi můj talisman pro štěstí a ty to víš.“

„Stejně jsi je vyhrál i beze mě. Zdá se, že máš spoustu talismanů pro štěstí.“

Jeho vůně byla štiplavou směsí potu a naolejované kůže koňského sedla. Čirá mužnost z něj prýštila doslova každým pórem. Při tom pomyšlení jsem se málem nahlas rozesmála. Místo toho jsem se kousla do tváře a ruku v ruce jsme zamířili do stájí.

Později odpoledne se do letního sídla mých rodičů sjela více než stovka hostů, kteří popíjeli koktejly na udržovaném trávníku mírně se svažujícím od rozlehlé stavby pokry-

té cedrovými šindeli směrem k moři. Každé léto pořádali rodiče po jednom z velkých turnajů v pólu tradiční argentinské grilování *asado*, u jehož příležitosti hostili své přátele a obchodní partnery.

Byla jsem ještě u sebe v ložnici, kde jsem před příchodem hostů vklouzla do černých plátěných šatů bez rukávů. Tmavé vlasy, stále mokré ze sprchy, jsem měla stažené do ležerního drdolu a ofinu sčesanou na stranu. Zvedla jsem náušnice z mořského skla a věnovala jim kritický pohled. Drátkování na nich nebylo dokonalé, ale byly jedním z mých prvních návrhů a já je měla ráda.

Výrobu šperků jsem objevila teprve před pár lety, na podzim ve druhém ročníku na malé škole zaměřené na humanitní vědy v Nové Anglii. Studovala jsem literaturu a s designem nebo řemeslnou výrobou jsem měla pramálo zkušeností, ale rozhodla jsem se zapsat si jako volitelný předmět výtvarnou výchovu, ve snaze zpříjemnit si dlouhé zimní večery. Brzy jsem zjistila, že tvůrčí proces otupuje tíseň, kterou jsem v sobě odmalička skrývala. Když několik kamarádek začalo nosit mé šperky, navrhla mi spolubydlící Emily, že pokud je budu vyrábět, ona najde zákazníky. Emily, která se pro práci v marketingu narodila, byla mou první opravdu nejlepší kamarádkou a já souhlasila. Tehdy jsem ještě moc nepřemýšlela o tom, co budu dělat po skončení školy, a tak jsem fantazírovala, že si spolu v New Yorku otevřeme butik.

Nasadila jsem si náušnice a připravila se na večírek. Nezáleželo na tom, kolika akcí pořádaných mými rodiči jsem se zúčastnila, nikdy jsem se na nich necítila úplně dobře, ale až teď jsem si uvědomila, že mi jsou vlastně lhostejné. To, co na mě kdysi působilo jako okouzlující a tajemné prostředí, mi teď připadalo velmi svazující. Naposledy jsem se zkontrolovala v zrcadle a vydala se po schodech dolů.

Když rodiče před patnácti lety tenhle dům na pláži koupili, matka prosvětlnila pokoje většími okny a odstranila

starožitné koberce. Prostorný obývací pokoj s impozantním krbem měl nyní posuvné dveře, které se otevíraly na krytou verandu. Poslední vylepšení domu spočívalo ve výměně tmavě hnědého jídelního nábytku, který máma považovala za nudný, za stůl ze světlého dřeva s polstrovanými proutěnými židlemi, aby to v blízkosti pláže působilo méně formálně.

Ve vstupní hale jsem pozdravila několik hostů a poté jsem se vydala ven, kolem kvetoucích rododendronů k vysokému bílému stanu postavenému na vzdáleném konci trávníku. Strop křížovaly dekorační světelné řetězy a vysoké kulaté stoly pokryté bílými ubrusy zdobily malé svíčky a drobné středové dekorace z řezaných květín, které matka už před měsícem objednala u místního farmáře. Ženy přišly v kratších či delších šatech a lehkých sandálech na nízké platformě. Muži si oblékli košile s barevnými sportovními saky a plátěné nebo khaki kalhoty doplněné mokasíny bez ponožek. Hosté popíjeli šampaňské a uzobávali *empanadys*, které jim na stříbrných podnosech podával personál cateringu. Tyto taštičky plněné masem nebo sýrem byly předkrmem před hlavním chodem sestávajícím z řady různých druhů hovězího masa, které dokonale připravil mistr grilu, jenž kvůli této příležitosti každoročně přilétal až z Argentiny.

Táta si celou událost užíval o to víc, že se mohl pochlubit svým *quinchem*, účelově postavenou stavbou z červených cihel přiléhající k domu, v níž se nacházela obrovská, *parrilla* na dřevěné uhlí. Rituál grilování masa poskytoval hostům další formu zábavy, která doplňovala hudební produkci kapely hrající tango a jazz. Vůně pečeného masa a stoupající kouř přitahovaly ke *quinchu* zvědavý dav. Sledovat maestra (jak mu říkal táta), jak zkušeně nastavuje teplotu pečení různých kusů masa zvedáním nebo spouštěním roštů zavěšených na řetězu nad dřevěným uhlím, bylo samo o sobě podívanou.

Rodiče se bavili s malou skupinou hostů poblíž pódia. Táta měl na sobě dokonale padnoucí plátěné sako v námořní modři a bílou košili. Máma, která nikdy nevynechala lekci jógy a úzkostně si chránila kůži před sluncem klobouky s širokou krempou a obřími slunečními brýlemi, vypadala mnohem mladší než na svých dvaadvaceti letech. Dnes večer si oblékla broskvové hedvábné letní šaty, které zdůraznily její štíhlou postavu. Vlasy rozdělené pěšinkou jí volně splývaly na holá ramena.

Oba rodiče pocházeli z Argentiny. Zatímco můj otec měl stejně jako já tmavé rysy typické pro naše španělské předky, moje matka, vnučka britských osadníků z argentinské pampy, měla zelené oči a světlé vlasy. Její bledá pleť a přetrvávající britské manýry někdy lidi mátlý. Původ své rodiny a její migraci do Argentiny po přelomu století stručně vysvětlovala nutností pokračovat v zemědělském odkazu rodiny. *Evropské osídlení Argentiny je podobné tomu, jaké se odehrálo ve Spojených státech*, dodal by táta, zatímco okouzlení posluchači by chápavě přikyvovali.

Došla jsem k nim právě ve chvíli, kdy rodinný přítel převzal od kapelníka mikrofon a cinknutím do skleničky vyzval přítomné, aby se ztišili.

„Dobrý večer všem. Mé jméno je Michael Harris. Jsem dlouholetý přítel a obchodní partner našeho hostitele Santiaga. Od té doby, co se přestěhoval z Buenos Aires do New Yorku, jsem svědkem jeho mnoha úspěchů na hřišti i mimo něj,“ začal a obrátil se k mému otci. „Jsem rád, že mohu říci, že dnes večer je třeba oslavit něco víc než jen tohoto neuvěřitelného muže, jeho krásnou rodinu a jeho zdatnost s pálkou – o tanečním parketu ani nemluvě!“ Dav se uvolněně rozesmál. „Oficiální oznámení proběhne za dva týdny, jistě s patřičnou pompou, ale jak někteří z vás už vědí, Santiago byl jmenován argentinským velvyslancem při OSN.“ Několik óóóh a áááh přešlo v hlasitý potlesk, přerušený rychlým bada-bum na buben. „Gratuluji, starý příteli, a *salud!*“

Po tom oznámení obklopili naši tříčlennou rodinu příznivci a přátelé. Musela jsem odpovídat na obvyklé otázky o svém studiu a plánech na léto, dokud mě Juan nezachránil.

„Tady jsi. Hledal jsem tě. Moc ti to sluší. Někdo se s tebou chce seznámit,“ řekl a odvedl mě k ženě středního věku s karamelovými vlasy, která nás pozdravila zvednutím ruky.

„Dobrý den, já jsem Paloma,“ představila jsem se. „Těší mě.“

„Graci–“ začala se usměvavá žena představovat, ale když jsem k ní přistoupila, zarazila se. Tázavě se na mě podívala přes bryle s želvovinovými obroučkami. „Graciela de Graafová, ale všichni mi říkají Grace,“ pokračovala. „Je mi velkým potěšením. Když mi Juan řekl, že chodí s dcerou Santiaga Larrey, prostě jsem ji musela vidět na vlastní oči. Znáám vašeho otce z Buenos Aires, ale před lety jsme ztratili kontakt, protože jsem se přestěhovala do Holandska.“

„Už jste se s ním viděla?“

„Ještě ne, jen z dálky. Měl hodně práce s péčí o vaše početné hosty,“ sdělila mi se smíchem. „Stále stejný Santiago, kterého si pamatuju, vždycky obklopený milionem přátel,“ zavzpomínala a vzala si od kolemjdoucího číšníka caipirinu. „Jsou silné, ale vynikající,“ mrkla na mě.

„Klidně vás k němu zavedu,“ nabídla jsem se. „Jsem si jistá, že vás rád uvidí.“

Podržela jsem Grace rámě a zavolala na rodiče přes trávník. Táta naším směrem přimhouřil oči, ale pak se vrátil k hovoru se starším párem.

„Vaši rodiče vypadají stejně dobře jako před pětadvaceti lety,“ poznamenala Grace.

„Vy jste znala i mou matku?“

„Ach, ano. Santiago a Lilu znal každý,“ vzdychla Grace. „Potěšilo mě, když jsem se dozvěděla, že mají dítě.“

„Opravdu? Zníte, jako by vás to překvapilo.“

„To je možné... Myslím, že jsme tehdy o dětech nemluvíli,“ zamyslela se. „Sami jsme byli děti.“

„Papá. Mamá. Podívejte, na koho jsem právě natrefila!“ Rodiče přivítali Grace nechápavým výrazem.

„Santiago. Už je to dávno.“ Grace ho chtěla políbit na pozdrav, ale něco v jeho očích ji zarazilo.

„Grace Díazová,“ pronesl táta pomalu.

„Teď už de Graafová. Byla jsem vdaná, rozvedla jsem se a nedávno jsem se znovu provdala. Určitě si říkáte, jaká jsem to katolička?! Hrozná, já vím!“ zasmála se. „Ale pořád si připomínám, že podruhé jsem se rozhodla mnohem lépe. Každopádně se musíte seznámit s Erikem. Někde tady je.“ Neurčitě mávla směrem k hostům.

„Rádi se s ním seznámíme,“ souhlasil táta a otočil se k matce. „Věřila bys tomu, Lilo, po všech těch letech? Je tu Grace.“

„Neuvěřitelné,“ promluvila máma. „Ráda tě vidím.“

„To je vskutku nečekané překvapení,“ dodal táta. „Co tě přivádí do Hamptonu?“

„Bydlíme u de Koningových. Můj manžel a Dirk jsou kamarádi z dětství.“ Podle otcova výrazu jsem poznala, že mu to jméno nic neříká.

„Vy všichni se znáte z Buenos Aires?“ vmísila jsem se do hovoru.

„Ehm, ano, je to tak. Grace a já jsme spolu studovali práva na Univerzitě v Buenos Aires,“ potvrdil a při zmínce o své alma mater ožil. „Bože, ta budova se už tehdy uvnitř rozpadala. A těch hodin, co jsme strávili v knihovně! Ukázalo se, že to byla obrovská ztráta času, aspoň pro mě. Ale užili jsme si to, vid?“

„Ano, užili,“ usmála se Grace.

„Můj bože, to jsem rád, že tě zase vidím,“ řekl a lehce ji políbil na tvář.

„Myslím, že takové setkání si zaslouží připítek,“ navrhla máma. Zvedla prázdnou flétnu od šampaňského a kývla na

číšníka. Když nám dolil skleničky, objevil se Gracein manžel Erik.

Táta se s námi podělil o několik historek z dob jejich studia práv, které všechny rozesmály. Poté se na mě obrátila Grace a prohlásila: „Váš otec vůbec nezestár!“

„Jako mnoha mužům v mém věku vlasy ubývají a centimetry v pase přibývají,“ oponoval táta se svým typickým sebekritickým šarmem.

„Chtěl jsi říct, že centimetry ubývají a vlasy přibývají!“ zasmála se Grace a udělala si legraci z jeho hrané skromnosti. Mluvila na něj důvěrným tónem a mě potěšilo, že mají s dávnou kamarádkou tak hezký vztah.

Na svůj střední věk byl táta pozoruhodně fit a štíhlý. Jeho tmavě hnědé vlasy sčesané dozadu s použitím trochy gelu se teprve nedávno začaly u spánků stříbřit, což podtrhlo jeho distingovaný vzhled.

„Byl to nejhezčí kluk z naší třídy,“ pronesla Grace do pléna a otec na protest zvedl ruku. „Ne, ne, Santiago, ne protestuj. Spousta holek si na tebe myslela.“

Jako dcera jsem si otcova charismatu nebyla příliš vědoma, dokud jsem jednou večer na zimním festivalu na střední škole nezaslechla, jak se několik dívek ze třídy shodlo, že pokud by měly mít poměr se starším mužem, vybraly by si někoho, jako je pan Larrea. Pak se pochechtávaly některým jiným otcům s vypouklými břichy, povislými bradami a ustupujícími vlasy.

Grace pokračovala. „Problém byl, že jsi to *věděl*. Ale myslím, že náš kamarád Máximo byl těsně druhý. Co říkáš, Lilo?“

„Copak většina dvacetiletých mladíků nevypadá dobře? Tedy, když jsi stejně mladá?“ namítla matka nenuceně, a přesto zněla mírně nabroušeně. Táta i já jsme moc dobře věděli, že se to stává, když je nervózní. Máma uchopila sklenku se šampaňským a zdvořile se na nečekané návštěvníky usmála.

„Vidím, že byl k tobě život laskavý,“ usoudila Grace.

„To je pravda. Dostalo se mi požehnání.“ Táta v ochranném gestu objal mámu.

„Na rozdíl od jiných, které jsme znali.“

„Byly to složité časy, Grace. Každopádně teď není čas na nudné staré historky.“

„Nudné?“ protáhla Grace a obrátila se na mě. „Palomo, zajímalo by mě, kolik toho víte o Argentině v těch letech.“

Podívala jsem se na rodiče. Mluvit o argentinské vojenské diktatuře v sedmdesátých letech bylo v naší rodině odjakživa tabu.

„Bohužel moc ne,“ přiznala jsem.

„No, myslím, že byste si měla uvědomit, že díky vašemu otci bylo mnoho lidí ušetřeno –“

„Řekl jsem, teď ne, Grace.“ Otcův ostrý tón přiměl Grace zmlknout. Sice otevřela ústa, aby ještě něco dodala, ale pak je zase zavřela. Věnovala mu bolestný pohled, otočila se na patě a odešla.

„Nechtěl jsem ji naštvat,“ zamumlal táta, aniž by se na někoho konkrétního podíval. „Má dobrou paměť, ale už je to opravdu dávno,“ obhajoval se a obrátil se na Erika: „Omlouvám se, jestli jsem byl hrubý.“

„Vůbec ne. To já bych se měl omluvit za ni,“ opáčil Erik. „Někdy ráda vypráví o starých časech v Argentině, zvláště když si dá pár skleniček. Je v emigraci už spoustu let, takže si myslím, že byla nadšená ze shledání s dávným kamarádem z univerzity. Jestli mi rozumíte?“

„Samozřejmě. Nemusíte se omlouvat, prosím vás.“

Jakmile Erik odešel, máma se otočila k tátovi.

„Pořád má oči jen pro tebe a je to dost vidět,“ zkonstatovala. Už dávno byla zvyklá, ne-li smířená s tím, jak její manžel působí na ženy.

O otcově studentském životě jsem příliš nepřemýšlela, ale Graceiny poznámky mě přiměly k zamyšlení: Jaký byl jako mladý muž?

„Grace se zasekla v minulosti,“ hájil se táta. „Některým lidem se to stalo... nedokázali se posunout dál. Mně se to podařilo. To je všechno.“

„Ale když řekla, že díky tobě byly ušetřeny lidské životy,“ ozvala jsem se, „co tím myslela?“

Nestávalo se často, že bych sklidila jeden z otcových kárávých pohledů – těch, kterými obdařil hospodyně, když nebyla pořádně vyžehlená košile nebo když nebyla káva připravena podle jeho představ. Ale když na mě vzápětí promluvil, byl jeho tón mírný: „Je to dávná historie, miláčku.“

Rodiče se pak s širokými úsměvy obrátili ke skupince přicházejících hostů, čímž naznačili konec diskuse. Podél okraje trávníku jsem se vrátila k průčelí domu, jehož příjezdovou cestu lemovala auta. Na jednom ze zadních sedadel jsem zahlédla Grace a Erika. Zadní okénko sjelo dolů.

„Palomo,“ usmála se na mě Grace. „Moc ráda jsem vás poznala.“

„Já vás taky. Omlouvám se za svého otce. Takhle se většinou nechová. Nevím, co ho to popadlo.“

Grace se na chvíli zamyslela, než mi odpověděla: „Až budete v mém věku, taky se budete vracet k osudovým setkáním, která v té době nevypadala jako nic zásadního, ale později se ukázala jako rozhodující okamžiky vašeho života.“

„To nechápu.“

Erik jí něco pošeptal do ucha.

„Můj muž má pravdu. Říkám nesmysly. Je čas odejít.“ Grace mi skrz okno podala ruku. „Slyšela jste o argentinském spisovateli Martínu Torresovi?“

„Ne.“

„Měla byste se poohlédnout po jeho knihách. Je to fantastický spisovatel. Dávejte na sebe pozor.“

Než jsem stačila zareagovat, jejich auto se rozjelo.

Odkopla jsem sandály směrem ke skříni a se zaklením škubla za látku šatů, která se mi zachytila v zipu. Ta se z něj nakonec uvolnila a já si mohla natáhnout tepláky a tričko. Náš kocour Coco se vplížil do pokoje a otřel se o mou nohu, aby mi dal najevo svou přítomnost. Zvedla jsem ho do náruče a jeho teplé tělo na mě zapůsobilo jako balzám.

„Pořád jsi můj jediný, i když jsi mě opustil kvůli mamá.“

Sedla jsem si ke stolu, otevřela notebook, připojila internetový kabel k telefonní zásuvce a netrpělivě čekala, až zazní všechny zvuky doprovázející vytáčení modemu. Jakmile jsem se přihlásila, zadala jsem do vyhledávače „Graciela de Graafová“ a „Graciela Díazová“ a ten mi našel přesně nula relevantních výsledků. Změnila jsem to na „Grace“ a opět jsem zkusila obě příjmení. Stále bez úspěchu. Otevřeným oknem se nesly slabé zvuky hudby, smíchu a cinkání sklenic. Jako další jsem zadala „Martín Torres“ a objevily se desítky záznamů. Stručný životopis uznávaného argentinského spisovatele vysvětloval, že během diktatury v této jihoamerické zemi žil v exilu ve Španělsku, ale několik let po obnovení demokracie v roce 1983 se vrátil do vlasti. K výrazu „Martín Torres“ jsem jako další vyhledávací výraz přidala „Santiago Larrea“ a narazila jsem na jeho projev při přebírání Ceny Jorgeho Luise Borgese z roku 1988.

... Z lidí, kterým bych dnes večer rád poděkoval, jsem obzvláště vděčný Santiagu Larreovi. Bez něj bych tu před vámi nestál. Byl jedním z mála, kdo se svým způsobem zasadil o to, aby...

Proč táta nikdy nemluvil o Martínu Torresovi a co udělal tak důležitého, že ho Torres zmínil ve svém projevu? A také, co měla Grace na mysli, když řekla, že táta „ušetřil lidské životy“? Coco se mi otřel o nohu. Pohladila jsem ho po srsti na zádech a podívala se ven z okna. Hudba už dohrála. Večírek skončil.

KAPITOLA 2

červen 1973

TŘÍDU LIBERTADOR ZAPLAVIL každé všední ráno proud autobusů a aut. Dnes však doprava stála ve všech pěti pružích v obou směrech. Nehoda? Rozbitý semafor? Santiago Larrea neviděl, co se děje, a litoval, že nešel do školy pěšky. Podřadil ve svém Volkswagenu Brouk na jedničku a bezmyšlenkovitě vyhlédl z okna na luxusní obytné věžáky podél bulváru po své pravici. Byt jeho rodiny se nacházel hned za těmito výškovými budovami ve čtvrti Recoleta, která z Buenos Aires učinila „Paříž Jižní Ameriky“. Zelené parčíky rozeseté podél celé třídy byly osázeny žakarandami, na nichž v říjnu rozkvétaly celé trsy fialových květů.

Zatímco se jeho auto ploužilo směrem ke kolonádě budovy právnické fakulty buenosaireské univerzity po jeho levici, Santiago si všiml neobvykle vysokého počtu lidí, kteří ho míjeli pěšky. Jednoho ze studentů poznal, a tak stáhl okénko. „Oni zrušili výuku? Je další stávka?“

„To je kvůli Perónovi. Jedeme na letiště Ezeiza, abychom ho přivítali doma.“

Generál Juan Domingo Perón, bývalý argentinský prezident, žil od svého svržení během vojenského převratu před osmnácti lety v exilu. Přesto se jeho osobnost nepřetržitě vznášela nad politickou scénou země, a proto si udržel

miliony věrných stoupenců. Během jeho nepřítomnosti zachvátila zemi nestabilita a polarizace, kterou podpořil vzestup guerillových skupin v rámci politické levice a polovojenských skupin inklinujících k pravici. V březnu se v Argentině konaly první celostátní volby po deseti letech. Těsně v nich zvítězil Héctor José Cámpora, náhradní kandidát za Peróna, který tak otevřel generálovi v exilu cestu k návratu a opětovnému vstupu na politickou scénu.

Santiago studentovi poděkoval a s rozpačitým potřesením hlavou pokračoval dál. Na Peróna po svém nočním tahu úplně zapomněl. Odbočil z hlavní a našel si místo k parkování v jedné z postranních ulic. S příchodem zimy na jižní polokouli se ochladilo, ale Santiago si ve spěchu zapomněl bundu. Měl modré džíny a pod tmavě modrý svetr s výstřihem do V si oblékl košili. S momentálním ústupem vojenského režimu a nastupující módou té doby si Santiago, stejně jako mnoho argentinských mužů, nechal narůst vlasy. Právě nosil mikádo až pod uši a česal si ho dozadu.

V trafice u Café de las Artes si všiml, že jsou na všech úvodních stranách novin stejné titulky:

PERÓN SE VRACÍ

DAVY LIDÍ SE SHROMÁŽDILY U ÉZEIZY, ABY PŘIVÍTALY
VŮDCE JUSTIČNÍHO HNUTÍ.

Santiago si jedny koupil. Fotografie na obálce ukazovala triumfujícího Peróna před jeho domem v Madridu. Vedle něj stála jeho třetí manželka María Estela Martínezová de Perónová. Byla známá jako Isabelita, a když se s ní Perón na začátku svého exilu seznámil, pracovala jako kabaretní tanečnice.

Café de las Artes byla oblíbená studentská kavárna, a to především pro svou polohu v blízkosti právnické fakulty a fakulty sociálních věd. Sice zcela postrádala staré kouzlo velkých historických kaváren ve městě, jakým se mohly

chlubit například podniky Richmond nebo Tortoni, ale vynahrazovala to mladou a nevázanou klientelou. Podél jedné strany se táhl dlouhý bar s dubovým obložením ve stylu anglické hospody, ale studenti většinou seděli u přeplněných kulatých stolků a odsouvali stranou nerezové zásobníky na ubrousky a malé misky plné kostek cukru, aby si udělali místo na sešity a noviny.

Svou kamarádku zahlédl u stolu v zadním rohu. Seděla a četla si a její kaštanově hnědá ofina se dotýkala brýlí s želvovinovými obroučkami. Ačkoli se jmenovala Graciela, už od dětství se jí přezdívalo poangličtěnou verzí jejího jména: Grace. Měla nevýrazné rysy, ale toho si nikdo nevšímal, protože oplývala hbitým jazykem, houževnatou osobností a bohémským temperamentem. Na sobě měla měkkou koženou bundu, béžové manšestrové kalhoty a černý kašmírový rolák.

Santiago ji políbil na tvář a posadil se.

„Jdeš pozdě,“ zkonstatovala.

„Promiň, Grace. Doprava je děs. Klidně ses mohla začít učit beze mě.“

„Hodina je zrušená. Žádná zkouška se nekoná.“

„No, to se mi ulevilo,“ oddechl si Santiago, který stále cítil následky příliš malého množství spánku a velkého množství alkoholu z předešlé noci.

Grace típla cigaretu a vstala. „Moc se neraduj. Půjdeš se mnou.“

„Kam?“

„Jedeme na letiště.“

„Na letiště? Proč? Bude to noční můra. Má se tam objevit milion lidí.“

„Santi,“ oslovila Santiaga jeho přezdívkou. „No tak. Aspoň mě svez! Budeme svědky historické události.“

„Ale já nejsem perónista.“

„Já vím, já vím. Jsi vyloženě larreaista,“ domlouvala mu.

„Jdu zpátky do postele,“ rozhodl se a zvedl batoh.

„Ne, nejdeš,“ řekla a štouchla ho do zad. „Jednou budeme moc našim dětem říct, že jsme byli na letišti v den, kdy se Perón vrátil z exilu.“

Po přistání v Ezeize měl Perón v plánu pronést projev z provizorního pódia, které bylo pro tuto příležitost postaveno na volném prostranství deset kilometrů od letiště. Byl to poněkud zvláštní prostor pro významný politický projev, ale Perón si přál promluvit přímo ke svým stoupencům hned po přistání a nechtěl, aby někdo jiný určoval, jak bude jeho návrat probíhat. Sedmasedmdesátiletý *caudillo* v rámci demonstrace síly proti Cámporaovi odmítl možné alternativní lokality ve městě, které Cámporaovy týmy navrhovaly, jako například Plaza de Mayo, což bylo hlavní náměstí Buenos Aires, nebo základnu památníku Obelisk, který se tyčil do výšky sedmdesáti metrů uprostřed nejširší třídy na světě, čtrnáctiproudé Avenidy 9. července.

Santiago si představil chaotickou jízdu na okraj hlavního města, ale nakonec souhlasil. „Dobře. Ale jednou mi to vrátíš, Grace,“ brblal, když ho postrčila ke dveřím.

„Neboj, nebudeš litovat,“ škádlila ho. „Seznámím tě s tou hezkou holkou, kterou sis vyhlédl na hodinách občanského práva.“

Vyjeli z města na severozápad a pak se stočili jihozápadně na dálnici směrem k letišti. Provoz byl v obou směrech přetížený. Když už se nedalo jet dál, a pořád byli ještě asi kilometr od letiště, zaparkovali auto na jednom z rovných polí u silnice a připojili se k davu lidí. Santiago si připadal jako nějaký poutník.

Průvod dvou milionů lidí začal připomínat procesí. Studenti, páry i celé rodiny s dětmi kráčeli ruku v ruce, zpívali perónistickou hymnu a fotili se, jak ukazují znamení míru. Osoba Juana Peróna nabyla v zahraničí mýtických rozměrů, přestože se jeho Justicialistická strana rozdělila na pravicovou a levicovou frakci. Mnozí věřili, že jeho návrat přinese zpět dobrou práci, dostupné potraviny a další

výhody, které jim Perón během svých dvou funkčních období poskytl. Zatímco jiní, včetně studentů, kteří dospěli v době jeho nepřítomnosti, se domnívali, že způsobí sociální revoluci. Santiago mezi tyto studenty nepatřil a tušil, že ani Grace. Byla zvědavá a nadšená a bavilo ji být součástí něčeho většího, než byla ona sama.

Došli až na dohled velkého pódia před hotelem International Airport, kde měl Perón promluvit ke shromážděným příznivcům. Za pódiem visely obrovské plakáty usměvavého Peróna a jeho ikonické druhé ženy Evy Duarteové. Evita byla venkovská dívka a začínající herečka, jejímž životním posláním měl být sňatek s velkým *caudillem* a největší rolí úloha první dámy Argentiny. Evita, bojovnice za práva dělníků a žen, zemřela ve třiatřiceti letech na rakovinu prsu. *Descamisados* neboli dělníci bez košile, což byli chudí dělníci, kteří tvořili základ Perónovy politické podpory, ji uctívali jako svatou: Santa Evita.

Perónův charterový let z Madridu ještě nepřistál, ale dav už se tlačil dopředu, aby byl co nejbliž pódiu. Santiago a Grace zůstali vzadu. Nemělo smysl pokoušet se jít dál. S postupujícím dopolednem se Santiagova netrpělivost měnila v podráždění. Grace právě mluvila s nějakou ženou, která nesla dítě v šátku, zatímco jeho neklidný pohled bezcílně bloudil v moři lidí vlnících se na rovných zelených plochách po obou stranách dálnice. Rozhodl se Grace oznámit, že odchází.

Najednou několik třaskavých zvuků přitáhlo jeho pozornost zpátky k pódiu. Vpředu se několik lidí zhroutilo na zem. Teprve pak si uvědomil, že to byla střelba. Do davu pronikli odstřelovači a zdálo se, že výstřely přicházejí ze všech stran. V korunách stromů zahlédl muže s puškami. Na pódiu stáli další a náhodně pálili do davu.

Santiago si uvědomil, že se na něj lidé tlačí ze všech stran. Pachy cizích těl útočily na jeho chřípí. Ucítil náraz a pak cizí dech ve tváři. Vzápětí ztratil rovnováhu a upadl.

Grace spadla také. Santiago, který znal střelbu z rodinného ranče, věděl, o kolik těžší je zaměřit pohybující se cíl, a tak křikl na Grace, aby utíkala.

Tlačili se a strkali ve snaze dostat se pryč od pódia, dokud dav neprořídí a oni se nenacházeli v bezpečné vzdálenosti. Santiago se zastavil, aby popadl dech, a ohlédl se na scénu, ze které právě utíkali. Na zemi kolem pódia i dál od něj ležela spousta těl.

„Co se to sakra děje?“ vykřikl Santiago.

Teprve rázné rozkazy z policejních megafonů přiměly Santiaga a Grace, kteří nedokázali odtrhnout oči od toho chaosu, aby se dali znovu do pohybu a běželi, dokud nedorazili k jeho autu. Obličeje měli pokryté prachem. Ona měla na koleně roztržené kalhoty a jeho svetr byl špinavý. Až když se Santiago snažil otočit klíčkem v zapalování, všiml si, jak moc se mu třesou ruce.

KAPITOLA 3

srpen 1998

V NEDĚLI RÁNO PO ASADU jsem si šla zaběhat na pláž a pak jsem si zašla s Juanem a jeho přáteli na oběd, po němž se vraceli na Manhattan. Moje matka se jako správná hostitelka věnovala hostům až do jejich odjezdu, načež se odebrala do ložnice s bolestí hlavy, která ji obvykle sužovala ve chvílích stresu nebo napětí. Otec se choval odtazitě, což jsem si vysvětlovala tím, že je na mě pořád naštvaný kvůli tomu, že jsem na něj předchozí večer naléhala, aby mi řekl víc o Grace.

Protože to byl náš poslední rozhovor, překvapilo mě, když mi otec o týden později zavolal a oznámil mi, že s mámou plánují strávit pár týdnů na ranči v Argentině, než bude skládat přísahu, a zeptal se mě, jestli bych neješla s nimi. „Když ne kvůli mně, tak kvůli abuelovi. Už je to věčnost, co jsi dědečka naposledy navštívila na ranči,“ domlouval mi. V jeho hlase jsem slyšela smír, a navíc mě oslovil Palomito, jako to dělával, když jsem byla malá.

Jeho pozvání jsem nepřijala hned, ale ta příležitost mě zaujala. Až do rozhovoru s Grace jsem se vždycky domnívala, že mé rodiny, stejně jako mnoha dalších rodin argentinské elity, se diktatura nijak zvlášť nedotkla. Ale její slova můj názor zpochybnila. Hlavou mi zněla otcova slova. Řekl něco

jako: „Někteří lidé zůstali zaseknutí v minulosti, ale já jsem se dokázal pohnout dál.“ Od čeho přesně? O pár minut později jsem otci zavolala zpátky, abych mu sdělila, že přijedu.

Jednoho vlhkého, mlhavého večera o dva týdny později jsem se setkala s rodiči na letišti JFK, odkud jsme měli pokračovat nočním letem do Buenos Aires.

Táta mě přivítal polibkem. „Teď, když ses odstěhovala do Brooklynu, mám pocit, jako bychom se už vůbec nevidali.“

Mohla jsem strávit léto na Manhattanu a užívat si komfort našeho bytu na Upper East Side, ale když se mě Emily zeptala, jestli bych s ní nešla bydlet do letního podnájmu, neváhala jsem. Zvykla jsem si na svobodu, kterou mi poskytl odchod na vysokou školu, a byt rodičů pro mě byl čím dál méně domovem.

Máma mě objala a posteskla si, jak by bylo hezké, kdybychom byli na ranči všichni pohromadě. Jenže ona si obvykle na návrat do Argentiny stěžovala, zatímco já se na něj vždycky těšila. Možná proto jsem měla k otci silné pouto. Desítky let práce na Wall Street nijak neovlivnily jeho vlasteneckou hrdost. Dávno před jmenováním do diplomatické funkce byl neoficiálním velvyslancem argentinského umění a kultury. Naopak moje matka jako by si všímala jenom toho, co je na zemi špatné – její korupce a opakující se krize –, a neustále ji srovnávala s tím, co považovala za lepší. Například s Anglií, kam se její rodiče přestěhovali na důchod, nebo Spojenými státy.

Ranč mé rodiny, Estancia El Pinar, se nacházel dvě hodiny jízdy západně od předměstské zástavby vnějšího prstence Velkého Buenos Aires, v srdci oblasti Humid Pampas. Tato zemědělská oblast, o níž se soudí, že má jednu z nejúrodnějších půd na světě, zahrnuje téměř čtvrt milionu čtverečních mil rovinaté země, která se rozkládá na území několika

provincií. Na počátku dvacátého století patřila Argentina nakrátko díky obrovskému vývozu obilí, olejnatých plodů a hovězího masa mezi pět nejbohatších zemí světa, a to navzdory chronicky nestabilní politické scéně a korupci vládnoucích vrstev. Jedno přísloví tehdy pravilo: „Co politici ukradnou ve dne, to v noci znovu vyroste.“ Ale po osmi desetiletích relativní stagnace se už nepoužívalo. Ani jako vtip.

Od naší poslední rodinné návštěvy v Argentině uplynuly tři roky a ukázalo se, že let není tak hrozný, jak jsem si ho pamatovala. Jakmile v kabině letadla zhasla světla, usnula jsem s otevřenou knihou na klíně. Až když se ozval kapitánův hlas oznamující začátek našeho sestupu na letiště Ezeiza, konečně jsem se probírala z mrákot.

Můj otec už obdržel diplomatické pověření od konzulátu v New Yorku a to nám umožnilo v klidu projít vstupní kontrolou. Když jsme vyšli z celní zóny do chaosu příletové haly, převzal naše zavazadla nosič. Lidé u stánků s nabídkou taxíků a autobusů do města hlučně soupeřili o zákazníky, cpali jim do rukou letáky a ptali se na cílové destinace. Rodiny, přátelé a řidiči s cedulemi se jmény klientů se snažili získat co nejlepší místo za provazovými zábranami.

„Pane velvyslanče,“ oslovil tátu řidič v kabátu a kravatě a přistoupil blíž.

„To zatím nejsem, ale děkuji, Danieli,“ odvětil táta s širokým úsměvem. „Rád vás vidím,“ řekl a potřásl si rukama.

Daniel se s úklonou obrátil k mámě. „Paní Larreová, doufám, že byl váš let v pořádku.“

„Děkuji, Danieli. Jsme sice trochu unavení, ale jsme moc rádi, že jsme tady,“ odpověděla máma, ačkoli vypadala dokonale odpočatě.

Daniel poručil nosiči, aby nás se zavazadly následoval, a společně jsme se proplétali davem lidí, dokud jsme nedošli k autu s tónovanými skly, které parkovalo na zákazu přímo u chodníku. Vlhký zimní vzduch mi pod šedou oblohou připadal osvěžující. Nosič nakládal zavazadla do kuř-

ru a máma se mezitím usadila na zadní sedadlo. Zatímco otec dával nosiči spropitné, přistoupil k němu štíhlý muž v tmavomodrém obleku.

„Pane Larreo?“

„Ano?“

„To je pro vás.“

Neznámý mu podal složený dopis bez obálky, na který otec krátce pohlédl. Nedokázala jsem přečíst, co v něm stálo, ale viděla jsem, že byl napsán rukou. Nevypadalo to jako oficiální korespondence ministerstva.

Nastoupila jsem k matce do auta. „Jedeš, papá?“

Táta složil dopis a přisedl si k nám odzadu. Na jeho pokyn Daniel zařadil rychlost a auto se rozjelo.

Po několika kilometrech jsme minuli chudinskou čtvrť, v níž hrály děti fotbal na udusané hlíně. Pár toulavých psů kolem nich štekalo a honilo se za míčem. Jak jsme se blížili k městu, hnědé travnaté lány postupně nahrazovala hustší zástavba omšelých obytných domů a brzy poté jsme se ocitli na konci ranní dopravní špičky. Malé fiaty a peugeoty se proplétaly jednotlivými jízdními pruhy, aniž by respektovaly namalované čáry. Pokaždé když se před nás vřítelo nějaké auto, chytila jsem se kliky dveří a zavřela oči. Mí rodiče si nevzrušeně povídali s Danielem, zatímco z reproduktorů na zadním sedadle zněla ranní rozhlasová talk show.

Táta po Danielovi chtěl, aby cestou na ranč zastavil v centru města. Na vládním úřadě poblíž prezidentského paláce pro něj vyřizovali papíry. Sjeli jsme z vyvýšené dálnice na Avenidu Entre Ríos. Poměrně hladce jsme pokračovali po třídě lemované stromy, než jsme se dostali na Avenidu de Mayo. Opřela jsem si čelo o okno a zadívala se na šikmé šedé střechy velkolepých budov postavených ve stylu haussmannovské Paříže podél majestátního starého bulváru vedoucího od Kongresu k prezidentskému paláci.

Když jsme vjeli na kruhové náměstí Plaza de Mayo, které tvoří široké veřejné prostranství obklopené ze všech stran

ministerstvy, zahlédla jsem skupinu asi tří desítek starších žen, které pomalu pochodovaly kolem památníku Pyramida umístěného uprostřed. Každá z nich měla na hlavě bílý šátek, na některých bylo vyšité jméno a datum. Na velkých transparentech, které nesly, byly černobílé fotografie většinou mladých mužů a žen a pod nimi jejich jména: Jorge Ocampo, María Ester LaCroix, Carlos Caballero, Olga Agüero. Pod některými fotografiemi bylo velkými černými písmeny napsáno *DESAPARECIDO*. Ženy držely transparenty na něčem, co vypadalo jako násady od košťat. Mnohé z nich měly rozložený výraz, zatímco jiné vypadaly prostě unaveně.

„To jsou *Madres de Plaza de Mayo*,“ vysvětlil mi Daniel, když si ve zpětném zrcátku všiml, že na ně zírám. „Chudinky matky. Nepřestanou chodit na náměstí, dokud jim vláda neřekne, co se stalo jejich dětem. Jsou tu každý čtvrtek. Je to už dvacet let.“

Provoz se zastavil a já stáhla okénko, abych lépe slyšela, jaká hesla provolávají.

„*¡Queremos nuestros hijos!*“

„*¡Con vida los llevaron!*“

„*¡Con vida los queremos!*“

(Chceme naše děti! Odvezli je živé! A živé je chceme zpátky!)

„Nevědět, co se stalo vašemu synovi nebo dceři, musí být hrozné,“ poznamenala jsem. Hnutí *Madres de Plaza de Mayo* jsem znala, ale během mých zřídkavých návštěv města jsem je nikdy neviděla osobně.

Když se auto znovu rozjelo, otec řekl: „Podívej, Palomo. Tam, v Casa Rosada, se bude konat moje přísaha.“ Ukázal na prezidentský palác, rozlehlou španělskou koloniální budovu s růžovou fasádou, známou jako Růžový dům.

„Působivé. Asi tě odteď budu muset brát vážněji,“ podotkla jsem škádlivě.

„Už by bylo načase, ne?“ odvětil a usmál se.

KAPITOLA 4

červen 1973

DESET DNÍ PO MASAKRU na mezinárodním letišti se Santiago a Grace vrátili do školy, stále ještě otřeseni tím, čeho byli svědky. Po únavném dni, kdy se učili nazpaměť stránky případů a zákonů, byli rádi, že mohou uniknout ze stísněných prostor knihovny. Byl chladný večer, a zatímco spěchali na sever po Avenidě Figueroa Alcorta směrem k jejich cíli, začaly se z nebe snášet kapky deště. Popraskaný a vyboulený beton na některých úsecích chodníku byl jako překážková dráha, a tak se rozhodli, že zaplují pod markýzu elegantní budovy, která je ochránila před prudkým deštěm. Santiago vykročil zpátky do ulice a přivolal jeden z mála prázdných taxíků.

Ten je zavezl před nevýrazný činžovní dům v Palermu. S taškami plnými knih vystoupali po schodech do čtvrtého patra. Zpoza jedné dveří se ozýval smích a hudba. Santiago zaklepal, a když nikdo neotevřel, sami vešli dovnitř.

Santiago pomohl Grace z kabátu a počkal, až si přes pletené punčocháče oblékne semišovou minisukni s třásněmi. Na večírek se mu moc nechtělo, raději by si zašel na skleničku a večeri na nějaké klidné místo, ale Grace ho opět přemluvila a řekla mu, že tam bude jejich kamarád Máximo, kterého už několik dní neviděli. Teď si chtěla

sundat brýle a schovat je do kapsy kabátu, když ji Santiago chytil za zápěstí.

„Grace, vypadáš dobře. Pojď, napijeme se.“

Pomalu postupovali místností, dokud v rohu nezahlédli Máxima.

Máximo Cassini původně nosil krátce střižené vlasy ulíznuté k jedné straně. Teď si je nechal narůst delší a vypěstoval si nervózní zlozvyk neustále si uhlazovat zvlněné prameny za uši. Podle tmavého strniště Santiago odhadoval, že se Máximo už nějakou dobu neholil. To mu v kombinaci s jeho římským profilem a silnou čelistí dodávalo nenucený šarm. Černá kožená bunda, kterou nosil celoročně, patřila k základním kouskům jeho šatníku od počátku jejich přátelství.

Seznámili se během prvního semestru na právnické fakultě. Santiago a Grace, kteří se spolu učili už delší dobu, se po vyučování zastavili v Café de las Artes na kávu. Máximo seděl u rohového stolku, četl si a kouřil. Pamatovali si ho z jedné přednášky, a tak ho šla Grace požádat o oheň. Máximo se beze slova zvedl ze židle a vytáhl krabičku zápalek. Santiago se mu s pevným stiskem ruky představil a vzápětí se bez okolků posadil k Máximovu stolu. Objednal třikrát *cortado* a brzy si všichni povídali o jednotlivých předmětech a profesorech.

Číšníci si jich nevšímali až do chvíle těsně před zavírací dobou, kdy světla pohasla a většina židlí byla vysazena vzhůru nohama na stolech. V rozhovoru pokračovali za chůze po třídě Libertador, dokud se Máximo nepodíval na hodinky a neřekl jim, že se musí vrátit, aby stihl autobus na stanici Retiro.

Máximo pocházel z Quilmesu, dělnického města jižně od Buenos Aires, kde jeho otec, stejně jako otec jeho otce, pracoval v quilmeském pivovaru. Když to šlo dobře, autobus číslo 22 ho dovezl domů asi za padesát minut.

Než se ti tři rozloučili, slíbili si, že se druhý den sejdou v knihovně a budou se spolu učit. Během několika násle-

dujících týdnů si někteří spolužáci povšimli, že se z nich stala nerozlučná trojice.

Máximo seděl v rohu a povídal si s hostitelem večírku, levicovým studentským vůdcem Enriquem Medinou. Ten měl štíhlou postavu, nosil knírek a brýle s drátěnými obroučkami, které umocňovaly jeho pověst inteligenta. Mluvili spolu o masakru na letišti v Ezeize. Noviny hlásily nejdřív deset, pak třináct, a nakonec šestnáct mrtvých. Stovky lidí byly zraněny, ale přesná čísla nebyla nikým potvrzena. Kromě toho, že v novinách podhodnotili počet obětí, jak tvrdil Enrique, také v nich neuvedli, že někteří lidé byli izolováni v pokojích letištního hotelu, kde byli vyslýcháni a mučeni.

Když s ním Enrique domluvil a přesunul se k jiné skupině, Máximo přešel k Santiagovi a Grace. Než někdo z nich stihl promluvit, vzal Santiago své dva přátele kolem ramen a řekl: „Myslím, že pro dnešek už bylo dost politiky. Co vy na to? Není čas na skleničku?“

„Jistě, ale kdy ses vlastně naposledy zajímal o politiku, Santi?“ zeptal se ho Máximo s nahořklým úsměvem.

Provizorní bar se nacházel v kuchyni. Džbán se sangrií stál na pultu a zel prázdnotou. Santiago popadl nůž a pár citronů. Máximo si vzal další a se záviděníhodnou přesností se pustil do krájení pomeranče.

„Jsi moc pomalý, *che!* Nikdo nebude obdivovat tvoje krájecí schopnosti,“ posmíval se mu Santiago.

„Když nakrájíš ovoce blbě, bude ve víně na kaši.“

„Koho to zajímá?“

„Pořád se hádáte, vy dva. Já vám ukážu, jak se to dělá,“ ozvala se Grace a vzala Máximovi pomeranč z ruky.

Ani jeden z nich se však na ni nedíval. Jejich pozornost se nyní soustředila na ženu v dlouhé černé sukni a bílé šifonové halence s nadýchanými rukávy, která stála opodál. Její obličej rámovaly dlouhé tmavé kadeře. Byla sama, ale zdálo se, že jí to nevadí a jen tak v klidu poslouchá hudbu.

Někdo na ni zavolal a Santiago s Máximem očima sledovali její drobnou postavu, když přecházela místnost.

Jak to, že si jí Santiago nevšiml už dřív? Odložil napůl rozkrojený citron a se svým typickým ďábelským úsměvem oznámil Máximovi: „Já ji viděl první, kamaráde.“

„Je celá tvoje,“ připustil Máximo s úsporným pokrčením ramen a společně s Grace pokračoval v krájení ovoce.

Se třemi sklenicemi vína nad hlavou a nabitý energií z vyhlídky na nové dobývání Santiago obratně proplouval davem k místu, kde seděla. Když si ta žena všimla, že před ní stojí, pohlédla na něj zpod tmavých řas. Santiago ucítil neobvykle ostré škusnutí v hrudi. Bylo to, jako by se jeho srdce vzpíralo mozku, který byl většinou tvrdě nastavený na to, aby dobyl a šel dál. Zmateně na ni zíral a přemýšlel, co se to děje. Ona se však otočila zpět ke své společnici, lhostejná vůči Santiagovu vnitřnímu zmatku. Nabídne jí své srdce, pomyslel si. Ne, bude trvat na tom, aby si jeho srdce vzala. Když dál mluvila se svou přítelkyní a zcela zjevně si ho nevšímala, pochopil, že jeho srdce mu už nepatří.

Pomalou spustil sklenice s vínem a ty ho vrátily do reality. Sklonil se do úrovně jejích očí, ale ona ho opět vykojila, tentokrát svou nonšalantní krásou. Hledal slova, dokud ho nenapadlo jedno, které jakžtakž dávalo smysl.

„Žízeň?“

„Ano, děkuji,“ odpověděla její přítelkyně.

Znovu se opanoval a posadil se vedle nich. Kráska se na něj tázavě podívala, ale mlčky nabízený nápoj přijala.

„Rád bych si připil na vaše štěstí,“ řekl Santiago a pozvedl sklenku. „Na... počkat. Nemůžu si na vás připít, když neznám vaše jména.“

Ta druhá se zachichotala. „Já jsem Florencia. Chodím s tebou na hodiny přechínů, vzpomínáš?“

„No jasně. Jak se máš?“ Santiago neměl nejmenší tušení, kdo je Florencia.